

1. a sta hys on klæm xi. n dan xe. in za bary
 2. man ham ro. t. of m. t ista blum gong u. to
 3. teg wörx spinaz al in x ny mo. mimosings
 4. spa. jen is la. stax wa. zek
 5. optas xip kregzr va. ximalt frö. st
 6. da timzman heddsplinter indavijer
 7. da xipper lachta da lipa ã. f
 8. inde fabrik is ne. ts ta zi. n
 9. komdage. i. hi. r ke. int
 10. zæx (gevolgd door de naam) - som. hastale. in
 givens fi. r glaskes hi. r - glo. za // anpry. vrit-
 een dronkaard // en boltja- een louwely - en moe. ?
 sterke drank / poe? = potje (bier) //
11. brenjons fi. r pont kriks - krikskes // am
 benaka kiersal/ bloeskes = witte, wilde hersen //
12. zaheba milz væ. vr drikainwe. in upjadrunka
 // upxazö. ? pa //
13. hæ. dræ. i. gdamæ. in medanknapel - beter
 hæ. hemæ medanknapel gedrä. xt
14. ik het akni. van hnm - of han kni gatin
15. vastans vant war nif. lmr gath. ur
16. ik ben - of sa. blæ. dakni m. hoeli me. gago. n
 za. i.
17. ik hebat ni xed. n - hoenda - ook hæt, en. hæz
18. wi hædat xed. n - dijed. r dit. r en kym
19. sp. in - sprawepa - spraeg. ga // pusij. ga -
 bezem gemaakt van rietpluiment
20. pæt - mats - ba. n - bæn. u. wt - wa. - padastul -
 m hex - an hikfors - pænavlq. gal
21. dik. t. l. mi. h da hel. we. ralt antfæxto
22. ik salu kralakrs xe. va, krala zijn grote kralen)
23. in plant lot. fd. la. u. wasxe. p afbre. ?
24. hæ. hedens m. he. t xakre. ga - beter zahebam m
 ohizanke. ? gabe. to
25. gifmæ. in is effes twe. i. bre. jaste. n - bre. jär-
 da britsto
26. dastanbe. lt ste. 't. o. - of sketaz nim. ?
27. dik. t. l. hedanle. va aranhe. ? r // hedan he. zo
 t. vantja // on besle. vo //
28. dandy. val is mi indanhe. mol gable. vo // ly. sr fers //
29. da xolke. indar ook xolbla. r. ga zæ. in meto
 (xol) me. star nordaze. j. gawes
30. ik hantx nikuma vrdakler. ? xx. - of bin
31. da besta lastagte. in læ. in me. lsdæbz
 // drinika // draykasten = ton voor varkensvoer //
32. hæ. kam. gð. n wa. raka imda. i pæ. in do. kel
 het
33. dudagæ. dimbe. zam effes andaste. l // ste. ka.
 of ste. ? a //
34. ne. - of ne. ja meto ke. gels war. hi. r nime. z
 gespalt
35. hø. i. ik heda - of. he bu altwe. i. he. r. grupa
36. diper. is ni. re. ip - da pita zæ. in x wit
37. xæ. in no. tfæltu - of tfæltin (tfælt is het
 laaggelegen complex weiland in de kommen) - hæ. i.
 is kæk awæx na. blæ. nt (blæ. nt = bouwland)
38. xahedamers fandæsænta ã. f. xahela. ra
 of ze hedera stabul der me. i. dø. ? gedra. jt
39. hæ. i. zalt nös. ? t wæ. t breys
40. xistahelafan da rö. ? m kwe. t
41. da kæl meto vro. "wda hæ. nt bos. vadakop. ha. " wa
42. in da xeldazwems is xæ. t. tæk // in da war. ? ll
43. imda. i. sta. zaki s heti vølpitjetas // proe? as //
 // vø. landamull //
44. wa. imtadz. r da hælafan heba engeli. dr
 ã. ndrashelaf
45. felaptabet isefk is me. i. ap. bø. za
46. onzamets. r isovæt aranlaek - of mader (wis) -
 aspæk - of aranlae. r (dik)
47. zadun witwe. i. tsla kanspreng - t. xin. mæn
 wedzkar. p // zwædæll //
48. dam boemp. kæt k. t. l. oet høsda zaltam bø. ? m
 grifols (in het naburige Gheusden zijn boomkwekerijen)
49. dyders - of. duistersta. m is d. ix // da fænsters
 ook da ble. i. nola zijn de huiken //

50. t̄b̄gintərə.jə v̄rdəv̄nugst̄terək --- t̄b̄f
 51. b̄edəspr̄d.i.- k̄ikforst̄andərl.-v̄spr̄a,jə
 (=verbedden)- æ.ȳtspr̄a,jə -c̄etb̄ra,jə - k̄lo.²⁴ma.³
 mbot̄ram smæ.²⁰ (mbot̄ram is twe.³me.jə -
 in r̄ondnm is een hele plak) // maḡt̄ina = margarine //
 // b̄tarə // int̄jersto b̄gin // -mes str̄æ.jə -of
 sl̄ixta
52. d̄iv̄z.⁹ -of dam̄ns het h̄o.² -of het h̄o.²
 (h̄o.² is hier meer) aft̄st̄kn̄p̄ // didde.⁹
 dawæ.i.f (ongunstige betekenis) //
53. z̄env̄z.⁹ d̄ar hedam̄zesj̄o.² n̄adəs̄xol -of x̄o.³
 l̄o.²tags.n
54. ikhet̄maf̄x̄z.⁹ j̄a rm̄zol.⁹ t̄ne.v̄dawæ.t̄or
 v̄pt̄alo.⁹ p̄o
55. v̄z.⁹ t̄av̄z.⁹ x̄a z̄idam̄if̄l̄m̄² inde.z̄alyt̄ -of
 kumahit̄ hasn̄im̄² v̄ø.t̄ inde.z̄akn̄l̄ræ.i
56. E.r̄d̄ap̄z.⁹ -of p̄ota z̄e.⁹ n̄if̄.l̄wert
57. dasxi.t̄ar diste.⁹ b̄fi.⁹ dan̄o.⁹ va (oude mensen
zeggen: dan̄o.⁹var)
58. im̄ert ist̄noxt̄a k̄.⁹ut am̄t̄k̄ar.t̄stabla
 // m̄k̄.t̄sanbal //
59. dih̄e.⁹ s̄xf̄b̄æst̄ix -w̄o -of ni
60. hæ.i tr̄v̄z.⁹ st̄ p̄et̄ endəst̄t
61. t̄u -of vr̄ugat k̄wam̄daqæli iłsk -of idarj̄o.²
 nordak̄teram̄is
62. d̄andom̄ni z̄a.⁹ i dadən̄z̄anliv̄n̄he.⁹
 val̄markt̄s // da p̄o.⁹tar //
63. ḡazaxmawæl m̄orgazax.⁹ n̄ikste.ḡama
 // ḡahemawæl ḡazi.n - h̄e.⁹ w̄o.² = hij was //
64. da z̄wa.⁹lawə -of z̄wa.⁹l̄va k̄n̄adərokawə.⁹
 qæ.⁹w̄z̄.⁹in -of k̄uma awe.⁹ z̄os.⁹warim
65. q̄o.⁹da v̄anda.x nik̄o.⁹rt̄
66. E.t̄zaeli ok̄x̄d̄.⁹ n̄k̄es
67. desto.⁹ m̄fits (vroeger) -of mo.t̄arsk̄p̄ot -hæ.i
 kaniwæ.⁹j̄ar - hæ.i is f̄z̄akt̄ // mo't̄ar = boot, die
door een motor in beweging wordt gebracht //
68. t̄izənw̄r.⁹ ram̄da x̄ew̄es -of t̄es f̄anda.x
 wa.⁹ram̄gaw̄es m̄r̄ andən̄.⁹vant x̄e.t̄wæ.⁹ // t̄isaxw̄e.⁹ //
 // mo.t̄arax = brouerig //
69. daj̄yjsk̄a l̄apt -of l̄op opt̄abłō.⁹t̄aruto
70. d̄azz̄it̄en b̄ač̄s inol̄ikan
71. ikw̄o.⁹ dat̄łō.⁹t̄ambri.f̄ b̄z̄x
72. ik hep̄æ.i.n ont ha.²t (dit wordt niet gezegd, wel
p̄a.⁹int̄l̄.⁹f̄ - p̄æ.⁹endək̄p̄)
73. mi x̄.⁹ḡawæ.⁹z̄am̄insz hank ni 1mḡz.⁹n
74. na d̄az̄x̄p̄fe.⁹t̄ 2 n̄w̄at̄p̄f̄ert is f̄rdenæ.⁹j̄o
 ka.² spans // t̄at̄st̄el = hoofdstel //
75. ik heb̄ambit̄j̄a kos.⁹rts fan v̄r̄damidax a fa -
 of ik sa.⁹ambit̄j̄a kos.⁹tsz // d̄anda.⁹t̄a da.⁹x̄a kos.⁹zts //
76. da z̄o.⁹n v̄anda kos.⁹n̄y i rok saldo.t (vroeger) -
 of saldo.t (tegenwoordig) x̄ew̄es // d̄ap̄ins // da
 j̄in van andere mensen //
77. wit̄a ḡinratma.⁹j̄ar t̄aw̄o.⁹na - ambos.⁹x // 20
 k̄rum aransxi. t̄bos.⁹x //
78. diro.⁹x̄a heb̄a en hem̄a la.⁹ja dos.⁹t̄n
79. ik xl̄p̄.ft̄z n̄ks -of ḡinsn̄ars -of ḡinsn̄arsol -
 of ḡinsn̄arist fan // prak̄zri:z̄o - parbi:z̄o //
80. t̄k̄.⁹nt -of k̄j̄ra -of t̄k̄l̄.⁹n̄k̄j̄t̄j̄a wasdō.⁹t̄
 v̄r̄dat x̄od̄pt was - ook v̄r̄dasst k̄n̄a -of k̄osta
 d̄p̄pa // tu b̄agostī - toen begon hij // ḡak̄ft nog voor 10
jaar door oude inwooner gezegd //
81. h̄e.⁹ h̄e se.⁹t̄arō.⁹ḡa (= lopende ogen) en l̄o.⁹p̄anda
 ð̄.⁹r̄a // si p̄o.⁹ḡa (met rode randjes) // x̄w̄et̄ka = zweertje //
82. h̄o.⁹r̄ d̄j̄e.⁹ja is midən b̄enət̄a n̄ort b̄es x̄ogen
 x̄m̄br̄am̄b̄e.⁹z̄a t̄apl̄ka
83. d̄ær̄z̄anz̄p̄z̄t oe.⁹ȳt̄le.⁹z̄
84. hæ.⁹ z̄æt̄a d̄emont w̄a.⁹ḡawæ.⁹t̄ o.⁹p̄a - hæ.⁹
 s̄x̄rekt̄a // z̄z̄.⁹lit̄ank̄z̄.⁹j̄i:z̄j̄ liet een schreeuw //
85. da min̄sa z̄ox̄ta n̄ks ā.⁹ndərs asx̄ælt // da z̄e.⁹k̄d̄rm //
86. x̄al̄i-haden ondr̄.⁹ḡa k̄.⁹t̄ v̄andən̄z̄y
87. diwæp̄ l̄ap̄k̄rum - das 1m d̄o.⁹t̄ h̄en // t̄izən 1m wæx //
88. ikox̄ f̄ardək̄t̄.⁹n̄j̄n̄ -of t̄j̄yjsk̄a m̄tr̄m̄ka
 // m̄tr̄m̄al̄j̄a voor koekjes //
89. d̄am̄b̄k̄r̄s k̄p̄ot x̄ḡa.⁹n̄m̄da.⁹i m̄k̄z̄z̄s
 ingz̄l̄kt̄ ha // da ḡe.⁹t̄amb̄k̄ // iēt̄ ḡau.⁹mt
 hæba - iets klaar gespeeld hebben //

90. doudj̥ra was kɔ̃t māt̥xu.t
91. Ind̥s x̥. dy. w-ook œ. Ykən ixt̥ festo-ook:
ix̥at̥ festo
q̥ en ja. g̥ar m̥xut̥ knam̥yks- of m̥ka //m̥
r̥z̥. r̥s̥x̥l̥r̥ = een raar persoon||
93. ry. k̥an̥hut̥ ixt̥p-ook ry. k̥ma dan̥hut̥ ixt̥p
94. ik wet nī w̥k̥am̥ ryk̥ma
95. en̥ka. " wa k̥eldor̥ ixt̥ut̥ f̥rt̥ b̥ī:r
96. ik̥ mus- of mos̥ d̥s̥bl̥ut̥ dr̥j̥s̥ n̥m̥nt̥sta. r̥ks̥ 95. t̥x̥an̥ k̥l̥e. " n̥z̥ mar̥n̥ f̥. int̥j̥
97. ik̥ m̥d̥er̥z̥t̥ f̥uj̥r̥ sp̥d̥. l̥k̥r̥e. y̥j̥ //ind̥st̥all||
98. man̥b̥ry. r̥ w̥oe. r̥ en̥ was̥my. j̥
99. d̥melok̥bu. r̥ en̥ r̥s̥. m̥bu. r̥ dī h̥edan̥he. r̥z̥r̥t̥
100. dī(k̥je. n̥) melok̥ is d̥m̥en̥ ry. r̥-sty. r̥z̥m̥
d̥rm̥ane. j̥ w̥r̥am̥ //ru. r̥ is ouderwets||
101. wa z̥. " wa dī p̥nt̥ īn̥ny. r̥ v̥lw̥l̥sh̥æ̥ba- of
kn̥na. r̥
102. d̥r̥ val̥n̥ks̥ fan̥m̥t̥z̥eg̥-a. h̥æ. " is k̥æk̥h̥-
f̥) d̥as̥ns̥s̥ky. r̥ w̥arks̥ks̥ //t̥s̥ k̥am̥aet̥wa. r̥z̥:
het is een sekune werk, zoals vereist wordt bij het maken
van kabinetten; kabinet = grote kast, waarvan het
onderste deel bestaat uit 3 laden||
103. h̥æ. " kam̥ n̥o. r̥t̥ x̥in̥ m̥ny. t̥la. t̥ //n̥o. t̥n̥a. r̥g̥z̥:
nooit ergens||
104. in̥ta. līj̥e. r̥z̥. in̥ vy. r̥s̥py. g̥nd̥a ba. r̥g̥a
//sp̥ts̥s̥ = speeksel verwijderen - k̥walst̥r̥a = fluim
opgeven - sp̥t̥. īg̥ = braken, - k̥ts̥a = braken (nog
niet lang in gebruik) - o. v̥r̥ge. va = braken||
105. doer̥v̥d̥a g̥æ̥. d̥s̥. r̥s̥t̥da. " wa
106. In̥z̥. ram̥ hebaan̥st̥n̥k̥ fand̥tr̥nx̥ aif̥x̥r̥. r̥z̥
//Im̥bo. m̥||
107. gam̥d̥ans̥ foels̥ is k̥uma h̥æ. " ko
108. h̥æ. " is fan̥d̥. v̥g̥ak̥um̥ m̥d̥ang̥y̥s̥ pat̥m̥ane. j̥
ook̥ m̥d̥an̥v̥l̥t̥k̥n̥ip̥ (dit ouder) - ook̥. m̥ij̥m̥
mos̥j̥s̥ent̥ ind̥k̥n̥ip̥
109. dīd̥p̥. r̥ is fan̥byk̥a. t̥ x̥mark̥
110. en̥g̥at̥z̥. " w̥d̥r̥ v̥z̥. " w̥ mot̥ k̥n̥one. j̥
111. k̥heph̥i. r̥ gr̥es̥x̥xa. t̥ mar̥t̥s̥. t̥ dad̥x̥ni
- ne. d̥em̥tr̥. " war̥ za. " ast̥ad̥st̥ n̥x̥t̥dy. r̥ was̥ en̥
woe. r̥ 1mt̥a. b̥. " wr̥
113. bas̥ka en̥ba. ? - ik̥ bas̥-g̥æ̥. ī bas̥-h̥æ̥. " bas̥-
bas̥kt̥i-w̥æ̥. ī bas̥ka en̥ba. ? - ik̥ bas̥kt̥-g̥æ̥. "
bas̥kt̥-h̥æ̥. ī bas̥kt̥-w̥æ̥. ī bas̥kt̥-w̥æ̥. ī heb̥a
geb̥a. ko
114. bi. j̥-ik̥b̥ij̥-g̥æ̥. ībit̥-h̥æ̥. ībit̥-w̥æ̥. ībīj̥-bīj̥
we. ī-ik̥b̥o. ?j̥- ik̥ h̥æ̥x̥b̥o. ?j̥-b̥o. ?j̥zaeli. ok̥
115. t̥x̥an̥ k̥l̥e. " n̥z̥ mar̥n̥ f̥. int̥j̥
116. g̥ak̥n̥hi. r̥ a. " j̥ar̥k̥r̥e. īgo v̥pt̥ma. r̥z̥-of̥ mar̥t̥
(nieuwer) / h̥æ̥. ī mar̥ts̥ = hij is naar de markt om iets te verkopen||
117. h̥æ̥. ī hex̥za. t̥ dat̥ī v̥mar̥ald̥æ̥y̥ko
118. d̥e ma. t̥ za. " dat̥ī-of̥ ola. ?r̥ g̥ala. " k̥ha //d̥r̥
bos̥. v̥ma. t̥ = de eerste dienstbode, alsoer meer dienstboden waren||
119. d̥ar̥w̥e. r̥ va. īf̥ pr̥æ̥. r̥z̥
120. in̥erd̥ina. " k̥l̥g̥ v̥pla. " k̥ls̥
121. t̥w̥r̥. t̥z̥al̥s̥. t̥k̥ k̥o. h̥-of̥ r̥so on̥a k̥o. h̥-
t̥k̥kt̥ar̥ //t̥k̥yt̥||
122. t̥hos̥. j̥ is s̥n̥c̥ry̥n̥-t̥s̥n̥x̥ mar̥pas̥x̥ma. t̥-of̥
pas̥a. f̥ //t̥x̥æ̥s̥||
123. — m̥o. ?z̥a m̥t̥a doj̥r̥ van̥a. j̥ //k̥loet̥s̥ = bladen||
124. dab̥n̥p̥s̥ das̥al̥s̥. t̥n̥bes̥ dun̥ //t̥x̥e. of̥
bl̥e. j̥ nī = het groeit of bloeit niet||
125. d̥a p̥tos̥. r̥ dīh̥e-ef̥. het̥ x̥j̥aw̥. īn̥ //d̥and̥. m̥ri||
126. on̥sa. u̥wa h̥æ̥. y̥s̥ īza. f̥x̥br̥a. nt̥
127. d̥a r̥os̥. m̥sp̥et̥ œ. Y̥t̥at̥ oe. Y̥j̥r̥ v̥anda. ko
128. d̥a k̥n̥tar̥ dīl̥. (t̥)-m̥k̥r̥e. Y̥j̥-t̥w̥d̥k̥r̥. Y̥z̥
//t̥z̥ank̥k̥r̥e. Y̥s̥||
129. d̥a b̥os̥. m̥s̥ fand̥k̥r̥e. Y̥wa. r̥ ga. b̥æ̥. " g̥d̥. r̥-
d̥rt̥x̥w̥ix̥
130. d̥a t̥w̥e. īm̥f̥s̥ k̥wa. m̥en̥ k̥w̥ams̥ n̥r̥t̥ b̥æ̥. Y̥t̥
//d̥æ̥. Y̥t̥rr̥s̥||
131. za. t̥heb̥en̥n̥m̥ b̥ont̥en̥ bla. " w̥ ges̥la. g̥s̥
132. d̥a s̥. " s̥ ix̥amb̥it̥j̥a doen̥-fla. " w̥ //d̥as̥up̥. s̥
hartal̥k̥ = de soep is vrij zout||

133. de sne. w. fæ. i. dik // dor.læ. i. om bøpakt.sne.w //
134. tis na. rlan gæle.ja daku. of daks. " gazi. n he
// krimanels lan - bi.tax lan // e. " waxhæ. t -
i. waxhæ. t //
135. ni. u. w. port wørns. " mhe. l. næ. j. stat
136. dun. ik dujt. - gæ. i. dyl. dot. - hæ. i. dy. jæt. - wæ. i.
dunst. - goeli. of gæli. dudst. - zæli (Dodewaard) en
zæli (buurtschap Welie) dunst. - ik de. jæt. - gæ. i. de. jæt. -
hæ. i. de. jæt. - we. i. de. janst. - gæli (D.) en gæli ^(W.) de. janst. -
zæli (D.) en zæli (W.) de. janst. - de. j. i. kla. - de. j. t. i.
st ma. - de. ja. zæli (D.) en zæli (W.) st ma
137. ołp. po (naar kant van Vallburg) en: do. po (naar
kant van Catten) - do. spjærak - do. pfant - ook
do. psx. l. - da salda. ta // frati = vrouwen //
138. do. sa. - hæ. i. do. sa. - hæ. i. do. sta. - hæ. i. he

scrpx

139. bæ. i. nda - ik fæ. i. n - gæ. i. bæ. i. n(t) - hæ. i. bæ. i. n(t) -
wæ. i. bæ. i. nda - goeli (D.) en gæli (W.) bæ. i. nt. - zæli (D.) -
en zæli (W.) bæ. i. nda - bæ. i. nt. - bæ. i. nt. - ik he
xæbændr
140. lokale landmoden: m. ruy van 12 vut - een Rijnlandse
roede (bij op meten lengte sloten een ruy van 16vut).
3m. ruy = 600 ruya - ambändor = 700 ruya = 1 ha.
141. lokale Waternamen: da w. s. l. - da wetteren - de Linge-
da la. i. gra. f. - tochtslot bij Slijk Ewijk ontstaan, die
bij Opheusden in de Linge komt - da strå. n = gedeelte
oude Waaltak - txfat fandskrip = gedeelte v. oudere
rivierbedding - da k. l. e. verblatss. kolk - tfsagat =
brutendijks gelegen kolk - da w. s. l. = doorbraak kolk
achter de Nieuwe Dijk (de Nieuwe Dijk is een dwarsdijk
door de Betuwe geweest, die nu niet meer geheel
intact is).

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is: do. j. w. ert

De inwoners heten: do. j. w. erts

Geen bijnaam bekend.

Aantal inwoners op 1 jan. 1952: ± 2400. Dodewaard hoort tot de gemeente Hien en Dodewaard.

Gaalt oestand. De voornaamste gedeelten zijn naast het dorp do. j. w. ert + hi. n. w. li. - gesperr -
dr. wy. st. - dan d. x. t. t. h. u. k. - da m. l. t. a. - dan r. r. w. s. n. b. y. s. t. (gedeelte van Welie) - txfamæ. i. nt. - dan hundsrak
elbiddelen van bestaan: fruitteelt, landbouw, veeteelt, scheepstimmerwerf (± 60 arb.) - steenfabrieken (2),
conserverfabrieken (2) (150 en 100 arbeiders), betonfabriekje.

Er komen ook arbeiders van over de Waal naar Dodewaard. Werkliet uit Dodewaard gaan naar
Veenendaal en Ede.

Er bestaat geen verschil tussen het dialect van Hien en Dodewaard, wel enig verschil tussen dat van
deze plaatsen en van de buurtschap Welie.

Jegstlieden. 1. Cornelis de Leeuw; 52 j.; geb. in Hien; fruiteler; altijd in Hien gewoond, behalve
in zijn schooljaren - V. ? - M. van Hien. Sprekt gewoonlijk dialect, waarin de sterk afwijkende klanken
worden vermeden.

2. Cornelis van Schayk; 44 j.; geb. te Welie; timmerman; V. van Dodewaard, M. van Welie; heeft altijd
in Welie gewoond; spreekt gewoonlijk dialect.

3. Dirk Nicolaas Jansen; 41 j.; geb. in Dodewaard; boer; heeft altijd in Dodewaard gewoond; V.
van Dodewaard, M. van Zetten. Sprekt gewoonlijk dialect.

4. Hendrik Pieter van Dorland; 49 j.; geb. in Dodewaard; timmerman; heeft altijd in Dodewaard
gewoond; V. van Opheusden, M. van Dodewaard. Sprekt gewoonlijk dialect.